

N:o 26.

Af Herr **Arrhenius, Johan:** *Om vilkoren för fortgången och vidare utvecklingen af hvitbetssockerfabrikationen inom landet.*

Genom de vid riksdagarne åren 1867 och 1868 väckta motioner om beskattning af hvitbetssockerfabrikationen inom landet har allmänna uppmärksamheten blifvit fästad på denna i nationalekonomiskt hänseende synnerligen viktiga fråga. Vid innevarande riksdag har inom denna Kammarne förslag ånyo blifvit väckt om att Riksdagen måtte besluta, att en skatt, motsvarande tullen å råsocker, måtte åsättas allt inom landet tillverkad socker af hvitbetor och andra organiska ämnen; och med skäl kan man emotse, att intilldess denna fråga blir löst, skola nya förslag af enahanda syftning förekomma vid hvarje riksdag. Denna fråga är nemligen af den beskaffenhet, att densamma icke kan undanskjutas, och så väl uti Statsverkets som särskildt i landtbrukets intresse är det att önska och hoppas, att frågans slutliga lösning må ske på ett sätt, som betryggar fortkomsten och utvecklingen af denna så mycket lofvande industri, hvilken i andra länder, der densamma kommit till blomstring, beredt så stora fördelar åt jordbruket i förening med betydliga inkomster till Statsverket.

Då denna fråga vid föregående riksdagar förekommit, har Bevillnings-Utskottet föreslagit, »att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunnige personer låta undersöka och utreda i hvad mån och på hvad sätt tillverkningen af hvitbetssocker inom landet lämpligen kan och bör åläggas särskild beskattning, samt för nästkommande

Riksdag framlägga det förslag i ämnet, hvartill en så beskaffad utredning föranleder». — Detta betänkande har vid båda sednaste riksdagarne avslå- gits, och med den erfarenhet som under loppet af flera föregående år vunnits samt ytterligare under de sednaste åren blifvit bekräftad, ligger det för öppen dag, att hvitbetsodlingen kan med lika god framgång be- drifvas å dertill passande jord i Sverige som uti andra länder, der denna rotfrukt odlas för sockerberedning, samt att sockerhalten hos betorna varit icke lägre, utan lika hög, ja till och med stundom högre än i andra län- der, der betsockerfabrikationen med största framgång bedrifves. Någon vidare undersökning eller utredning om möjligheten att i Sverige kunna produ- cera sockerbeter lika väl och af lika godhet som utlandets, är sålunda alldeles icke behöflig; den är det icke heller med hänseende till den ifrågasatta beskattningen å tillverkningen af Svenskt betsocker. Ty så länge Staten är i behof af finans-tul- lar, och så länge sådan tull finnes å importeradt råsocker, är det obestrifligt, att hvitbetssockerfabrikationen inom landet, då densamma fullt kommit till stånd, bör för hvarje skålpund tillverkad betsocker kunna bära en beskattning lika med importtullen å råsockret, alldenstund skatten i sådant fall ej ut- gör mera än precis lika mycket som det premium, hvilket fabrikanten genom tullen har sig till godo för det socker han producerar. I detta hän- seende är jag af alldeles lika tankar med den ärade representant, som inom denna Kammare vid denna riksdag väckt motion i ämnet. Men vi skilja oss åt i den högst väsendtliga frågan rörande tiden, då en sådan beskatt- ning kan och bör tillämpas på inom landet framdeles uppkommande hvit- betssockerfabriker. Att beskatta hvitbetssockerfabriker, som kommit till stånd och äro i full verksamhet, sedan uti deras grannskap betodlingen vunnit behörlig utsträckning, så att råmaterialet för fabrikerna finnes i till- räcklig mängd att tillgå, anser äfven jag både kunna och böra ske, då im- porten af råsocker är belagd med tull; men att straxt ifrån början och innan ännu hvitbetsodlingen blifvit allmännare ålägga hvitbetssockerfabri- kerna lika hög skatt som tullen är på råsockret, detta vore att omöjliggöra uppkomsten af nya sådana fabriker. Det var derföre som jag, redan då denna fråga första gången förevar inom denna Kammare, yttrade, att det varit önskligt att få den åsigt af Riksdagen uttalad, att anläggningen af hvitbetssockerfabriker måtte uppmuntras, om ej annat med tillförsäkran att inom vissa års förlopp vara befriade från all skatt, och lyckades det att sålunda framlocka sådana fabriker med en nämnvärd betydligare tillverk- ning, först då kunde tiden anses vara inne att tänka på dessa fabrikers beskattning.» Det var i full öfverensstämmelse med denna åsigt som jag vid sista riksdagen väckte motion om vissa års frihet från särskild skatt eller andra bestämmelser för underlättandet af uppkomsten af hvitbets-

sockerfabriker inom landet, och jag är fortfarande öfvertygad om det rätta och riktiga uti ett sådant förfarande. Öfverallt der hvitbetssockerfabriker uppstått har detta, såsom Bevillnings-Utskottet uti dess Memorial N:o 8 vid 1867 års riksdag yttrat sig, skett »under ett utprägladt skyddssystem» och då beskattning dem pålagts, har denna till en början varit mycket låg, men efter hand ökats i mån som hvitbetssockerindustrien vunnit utveckling och förkofran. Önska vi framgång åt hvitbetssockerberedningen i vårt land, så måste äfven vi förfara på samma sätt, som man gjort i utlandet: vi måste lemna denna industri tillfälle att utveckla sig; vi måste låta den vara skattefri under den första tiden, tills hvitbetsodlingen hunnit blifva allmännare, så att råmaterial i tillräcklig mängd kan produceras för den nya industrien; — och vi måste efter förloppet af de frihetsår, under hvilka hvitbetssockerfabrikerna varit befriade från skatt, sätta denna uti en progressiv skala, som småningom fortgår till sitt maximum, hvilket bör vara lika med tullsatsen å importeradt råsocker. Förfara vi på detta sätt, i öfverensstämmelse med hvad i andra länder förut skett, och låta vi dem, som kunna vilja egna sig åt hvitbetssockerfabrikation, erhålla visshet om, att de icke skola blifva undertryckta af hög skatt, innan de ens fått sin tillernade industri i full gång, så kunna vi hoppas, att vårt land äfven snart skall komma i åtnjutande af de fördelar, som tillskyndats andra länder medelst hvitbetssockerindustrien, och derigenom skulle så väl vårt landbruk förkofras som Statsverket kunna påräkna en ny, väl behöflig inkomst-källa, hvartill slutligen skulle komma den stora vinsten för landet att blifva befriadt från den dryga beskattning, som till utländingen årligen i silfver utgår för den alltjemt sig ökande sockerimporten. Förbises bör icke heller den väsendtliga fördel, som medelst betsockerfabrikationen skulle beredas landet, då derigenom tillfälle till arbetsförtjenst vunnas åt en stor mängd af dess sysslolösa befolkning, deribland äfven kvinnor och barn, som äro synnerligen lämpliga till utförande af rensnings- m. fl. arbeten, hörande till hvitbetskulturen.

Skattefriheten för nybildade betsockerfabriker borde dock vara begränsad inom en viss kortare tidrymd, efter hvars förlopp skyddet skulle bortfalla, sedan odlingen af betan, som utgör råmaterialet för den afsedda fabrikationen, hunnit blifva allmän samt den nya industrien i landet så rotfästad, att densamma, såsom hvarje annan naturlig näring, med egna krafter kunde fortgå och uppehålla sig.

Det är på dessa grunder och i närmaste öfverensstämmelse med hvad jag vid förra riksdagen i denna fråga yrkade, som jag härmed vördsamt får föreslå, det Riksdagen för sin del måtte besluta:

att rörande den Svenska hvitbetssockerfabrikationen en lag må utfärdas med följande bestämmelser:

att en tidrymd af femton år, räknad från och med 1870 till och med 1884, må bestämmas, under hvilken alla hvitbetssockerfabriker, som hos oss uppstå, må få åtnjuta fem frihetsår, under hvilka de äro befriade från all accis eller särskild beskattning;

att efter de fem frihetsårens slut dem må åläggas en skatt, som för sjetten året utgår med 2 öre för hvarje skålpund produceradt hvitbetssocker, samt höjes med 2 öre för hvartdera af de följande åren, intilldess denna accis uppgår till högst samma belopp som importtullen å råsocker; samt

att äldre hvitbetssockerfabriker, som redan utöfver fem år varit i verksamhet utan särskild beskattning och sålunda åtnjutit de fördelar, hvilka komma till godo nybildade sådana fabriker, må beskattas efter samma grunder, som af Riksdagen bestämmas för nya hvitbetssockerfabriker efter frihetsårens slut.

Jag anhåller om remiss af denna motion till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 28 Januari 1869.

J. Arrhenius.